

El llenguatge

La fi del món

Si ens diuen —tal com llegim en un article— que una activitat determinada ha de tenir «el seu fi», ¿què cal interpretar? Al peu de la lletra, interpretem que ha de tenir el seu objectiu, la seva finalitat. El context, però, ens fa adonar que l'articulista vol dir, en realitat, que ha de tenir el seu acabament.

El substantiu fi forma part d'un breu grup de mots de la mateixa categoria gramatical —els altres són llum, vall, son, canal i ordre— que tenen significants diferents segons el gènere a què se'ls fa correspondre. Es a dir que com a mots del masculí volen dir una cosa i com a mots del femení en volen dir una altra. Tots els tractats gramaticals, incloent-hi els més elementals, s'hi refereixen immancablement i resulta, per tant, sorprenent de comprovar que encara hi ha qui, a l'hora d'escriure, ignora un fet tan divulgat que és, a més, un reflex del llenguatge viu, de la llengua parlada.

Com a mot del masculí, fi vol dir «objectiu, finalitat». Podem parlar del fi que algú persegueix, del fi que es proposa, del fi per al qual s'ha constituït un grup... És el fi allò que diuen que justifica els mitjans. Una bona restellera de sinònims, a més dels que hem proposat per a la seva definició, acaben de perfilar el significat de fi mot del masculí: objectiu, finalitat, propòsit, mòbil, intenció, meta, etc.

En canvi, com a mot del femení, fi vol dir «acabament». Podem parlar de la fi del món, de la fi d'una novel·la, de la fi del mes o de l'any, de la fi d'un mot.. Els sinònims que presenta són també nombrosos: acabament, final, terme, cap, extrem, conclusió..., alguns d'ells, certament, molt populars. Potser qui, escrivint, usa el nom fi indegudament, com un mot masculí, ho fa perquè parlant hauria recorregut a un d'aquests sinònims. Si és així, no li calia canviar. Però si no se'n sap estar, cal que tingui en compte el tractament gramatical del mot que ha triat.

Les locucions a fi de i a fi que s'han obtingut amb la forma del masculí de fi sense, però, que importi gaire de tenir-ho present, car hi prescindeix de la companyia de qualsevol article o adjectiu. En canvi, si que importa de recordar que és a partir de la forma femenina que hem creat les locucions adverbials a la fi i al cap i a la fi —~~es~~ sovint, cal convenir-hi, a deformacions encara més greus que un simple canvi de gènere gramatical.

Albert Jané